

POLJOPRIVREDNA STRUČNA SLUŽBA
KOSOVSKA MITROVICA d.o.o.
38220 Kosovska Mitrovica ul.Cara Dušana br.10
Tel/028/423-773, Tel/ 028/424-144
E-mail pskm@nadlanu.com
SAJT :<http://psss.rs>

B I L T E N

BROJ VIII

AVGUST 2010

Autori: Dipl.ing. Zoran Milosavljević, Dipl.ing. Ljiljana Gvozdić,
Dipl.ing. Kosovka Jakšić,

S a d r ŷ a j:

RATARSTVO I POVRTARSTVO

-Uzimanje uzoraka zemljišta za agrohemijsku analizu

VOĆARSTVO I VINOGRADARSTVO

- Berba šljive

STOČARSTVO

- Silaža

CENE SA PIJACE

Pravilno uzimane zemljišta za agrohemijsku analizu

Analizom zemljišta na parametre kontrole plodnosti zemljišta poljoprivredni proizvođači dobijaju informaciju o pravilnom đubrenju u smislu vrste i količine đubriva kao i vremena njihove primene.

Zadatak nas stručnjaka iz savetodavne poljoprivredne službe je postizanje visokih i stabilnih prinosa dobrog kvaliteta uz minimalno ulaganje materijala, energije i rada i uz njihovu maksimalnu efikasnost kao i uz zaštitu životne sredine agroekosistema i biosvove uopšte od štetnih uticaja i zagađenja. Jedna od mera za postizanje ovih ciljeva je i uzimanje uzoraka i analiza poljoprivrednog zemljišta.

Uzorkovanjem i analizom zemljišta na parametar kontrole plodnosti zemljišta poljoprivredni proizvođači dobijaju informaciju o pravilnom đubrenju u smislu vrste i količine đubriva kao i vremenu njihove primene. Značaj pravilnog uzimanja uzoraka zemljišta za analizu je u tome što od toga kako je uzet uzorak (pravilno ili nepravilno) zavise i rezultati analize te prema tome ispravnost zaključaka i mera koje se predlažu.

Postoje više sistema uzimanje uzoraka i oni se u većoj ili manjoj meri razlikuju među sobom ali svim ovim načinima zajednički su izvesni principi koji se moraju poštovati.

Prosečan uzorak zemljišta predstavlja proizvodnu parcelu površine maksimalno do pet hektara ujednačenu po nadmorskoj visini i kvalitetu zemljišta. Ukoliko je parcela neujednačena (po nadmorskoj visini, nagibu, boji i kvalitetu zemljišta) broj uzoraka zavisi od postojećih celina. Ukoliko je površina parcele veća od pet hektara parcela se deli na više delova sa kojih se uzima uzorak zemljišta.

Pod proizvodnom parcelom se podrazumeva parcela koja je u proteklih nekoliko godina korišćena na istovetan način, znači (na istoj površini jedna biljna vrsta, ista agrotehnika-na primer đubrenje).

Prosečan uzorak se sastoji od 20-25 pojedinačnih uzoraka zemljišta (broj zavisi od veličine površine proizvodne parcele) koji se mešaju u pravi prosečan uzorak. Princip je: **Što veći broj pojedinačnih uzoraka –prosečni uzorak bolje predstavlja parcelu.**

Pojedinačan uzorak se uzima sondom ili ašovom na dubini od **0-30** santimetara na parcelama koje su u ratarskoj i povrtarskoj proizvodnji, tj. na dubini od **0-30 i 30-60** santimetara na parcelama koje su u voćarskoj i vinogradarskoj proizvodnji.

Ašovom se izvadi grumen zemlje. Zatim se uz ivicu rupe ponovo zabode ašov pod uglom od 90 stepeni od površine do dubine od 30 santimetara. Pažljivo se izvadi ašov sa zemljištem tako da ono ostane na ašovu kada se položi na tlo. Zatim se na zemljištu koje je na ašovu nožem napravi „kaiš“ širine 3-4 sm. uzdužno od mesta gde je bila površina zemljišta do vrha ašova t.j. do dubine od 30 sm. Zemljište na ašovu levo i desno od „kaiša“ se odbaci a „kaiš“ zemljišta se ubaci u čistu kofu.

Ukoliko se uzorkuju zemljišta u voćnjaku ili vinogradu potrebno je sa istog mesta uzeti uzorak i sa dubine 30-60 sm. Ovaj postupak se ponovi sa 20-25 ravnomerno raspoređenih mesta po celoj površini parcele pri čemu se pojedinačni uzorci sa iste dubine ubacuju u istu kofu. Nakon uzimanja poslednjeg pojedinačnog uzorka zemljište u kofi se dobro iymeša usitne veće grudve i odstrani kamenje i biljni

delovi. Posle ponovnog mešanja zemljišta u kofu u polietilensku vrećicu se stavi 0,5-1 kgr.zemljišta.Zatvorenu polietilensku vrećicu treba staviti u veću veću kesu u kojoj je ubačena etiketa sa podacima vezanim za uzorak zemljišta (ime i prezime,adresa i telefon korisnika,katastarska opština,katastarski broj i veličina parcele,dubina sa koje je uzet uzorak i planirane biljne vrste za naredne četiri godine.

Vreme uzimanja uzoraka zemljišta je posle skidanja useva –leto ukoliko je predusev ozima strnina ili jesen posle jarih useva.

Služba za ratarstvo-povrtarstvo

BERBA ŠLJIVE

Na našem okrugu šljiva je vodeća voćna vrsta.Berba je u toku.

Ona predstavlja završni deo u realizaciji voćnih plodova. Mora biti kvalitetna i blagovremeno izvedena, kako bi proizvodnja bila što ekonomičnija.

Vreme berbe šljive je uslovljeno namenom i stepenom zrelosti plodova. Ta karakteristika ploda je specifičnost svake sorte šljive.

Dozrelost plodova za berbu može se odrediti na razne načine: odvajanjem ploda s peteljkom od grančice,odvajanjem ploda od peteljke, promenom boje pokožice, promenom boje koštice, odvajanjem koštice od mesa, čvrstoćom i ukusom ploda itd.

Određivanje vremena berbe je vrlo značajno jer direktno utiče na kvalitet plodova, njihovu transportabilnost i skladišnu sposobnost. Zato je veoma važno odrediti optimalan rok berbe za svaku sortu, a da to ne bude ni prerano ni prekasno.Kod prevremene berbe plodovi ne postižu sortnu veličinu, karakterističnu boju, a ni traženi kvalitet. Takođe ni zakasnela berba nije poželjna jer tada dolazi do jačeg otpadanja plodova, mehaničkih oštećenja, slabije skladišne mogućnosti, jače transpiracije kao i pojavljivanja bolesti. Da bi se to izbeglo šljivu treba brati u optimalnom roku.

Pod optimalnim rokom berbe se podrazumeva srednji datum oko koga mora biti organizovana berba šljive. To se ne odnosi samo na jedan dan, već je to momenat kada se počinje sa berbom, koja treba da bude efikasna i na vreme završena.

Ako je šljiva namenjena za svežu potrošnju, kao i za iznošenje na tržište, treba je brati direktno u ambalažu. To za šljivu koja se prerađuje ne važi.

Pre početka berbe treba pokupiti otpale plodove, kao i po potrebi očistiti i poravnati površinu zemljišta. Berbu po mogućstvu treba obavljati po suvom i lepom vremenu. Efikasnost berbe zavisi i od blagovremeno pripremljene ambalaže, pomagala, mehanizacije i radnika. Voditi računa o higijeni ruku berača, pogotovo stonih sorti.

Paziti da se ne oštećuju rodne grančice.

Transport ubranih plodova šljive, prvenstveno onih namenjenih tržištu, ukoliko su zemljani ili makadamski putevi, treba obavljati pažljivo. Preporučljivo je da se gajbice sa šljivom za upotrebu u svežem stanju ne prepunjuju, pravilno slože, i da se sa njima vodi posebno računa pri transportu, za razliku od šljive za preradu koja ide u raznovrsnu ambalažu. Transport plodova se obavlja traktorima, kamionima i ostalim prevoznim sredstvima zavisno od mogućnosti proizvođača.

Plasman sveže šljive, naročito ranih stonih sorti, može biti isplativ tj. ekonomski opravdan posao. Blagovremeno obrane i transportovane šljive do tržišta, ukoliko zadovoljavaju sortne osobine, mogu imati dobru cenu.

Bitno je i pravilno skladištenje šljive, jer od njega zavise kasnije dobijeni prerađeni proizvodi. Ako je skladište na vreme očišćeno, provetreno, sudovi za prihvatanje pripremljeni, temperatura i vlaga zadovoljavajuća neće biti problema.

Služba za voćarstvo i vinogradarstvo

SILAŽA ZA ISHRANU DOMAĆIH ŽIVOTINJA

Silaža predstavlja veoma ukusno hranivo, koja omogućava proizvođačima ostvarivanje maksimalnog prinosa sa jednog hektara, pošto se za pripremanje silaže može upotrebiti čitav nadzemni deo biljke. Silaža – veoma ukusno hranivo, još uvek na našim gazdinstvima nije našla široku primenu. Pretežno se koristi za ishranu tovne junadi i krava muzara, gde predstavlja samo jedan deo kabastog dela njihovih obroka. Pored toga, silaža, takođe predstavlja i veoma dobru hranu za ishranu ovaca.

Veliki broj biljnih vrsta se može koristiti za pripremanje silaže. **Po svom značaju silaža od kukuruza zauzima prvo mesto.** Znatno više hranljivih materija se može dobiti sa 1ha kukuruza u formi silaže (12,5 – 60 tona), nego bilo kojeg drugog useva. Pored toga, kukuruz se veoma lako silira i dobija se veoma ukusna silaža. Kukuruz se može silirati u sledeće četiri forme:

- Silaža od cele biljke kukuruza. Najpogodnije vreme siliranja kukuruza je kada se kukuruz nalazi u fazi voštane zrlosti u kom slučaju se sitni na 1,5 do 2cm. Pri spremanju silaže od čitave biljke kukuruza sačuva se više od 90% ukupne količine hranljivih materija.
- Silaža od klipa kukuruza. Silirani klipovi kukuruza sadrže do 68% hranljivih materija, prisutnih u celoj biljci kukuruza.
- Silaža od kukuruzovine. Kukuruzovina, odnosno preostali deo biljke nakon ubiranja zrna sadrži oko 1/3 od ukupne hranljiva vrednosti čitave biljke.
- Silaža od zrna kukuruza. Zrno kukuruza sa 70% suve materije (30% vlage) sadrži 61-66% hranljivih materija prisutnih u čitavoj biljci kukuruza.

Punjenje silosa (silo jama, silo tornjeva) i sabijanje iseckanog sirovog materijala treba obaviti u što kraćem vremenskom roku (2 do 3 dana). Sabijanjem se istiskuje vazduh kako bi se sprečilo vrenje, a samim tim i truljenje biljaka. Po završetku punjenja, silo-objekat treba prekriti folijom koju treba opteretiti starim gumama ili džakovima napunjenim peskom. Nakon 2-3 meseca, pripremljena silaža se može koristiti za ishranu životinja.

Dobro pripremljena silaža je bez vidljivih plesni, ima prijatan ukus i blago nakiseo miris, ujednačena je po svojoj boji i sadržaju vlage. Boja treba da je što približnija boji početnog materijala, izražena je nervatura i građa pojedinih delova biljke. Silaža od kukuruzne biljke je žuto zelene boje.

Životinje vole silažu dobrog kvaliteta i pritom su dnevni prirasti zadovoljavajući. Krave muzare pojedju dnevno 5-7 kg silaže na svakih 100kg telesne težine. Uz silažu treba davati i koncentrat sa tim što njegov sastav i količina zavise kako od proizvodnosti krave tako i od vrste i kvaliteta silaže. Junad u tovu takođe se mogu hraniti značajnim količinama silaže. Najčešće se silaža daje po volji, a koncentrat u količini od 0,75 do 1,5kg na 100kg težine grla (muška junad postižu dnevne priraste od 1000 do 1200g, a ženska od 900 do 1000g). Računa se da junad u tovu telesne težine od 160 do 420kg u proseku konzumiraju dnevno 16 do 18 kg silaže.

Upotreba konzervansa dosta je raširena. Koriste se razne mineralne kiseline: sumporna, sona, fosforna. Danas se u sve većoj meri koriste različiti preparati (soli) koji u kontaktu sa vlagom biljke grade razna jedinjenja, a naročito kiseline koje služe kao konzervans siliranoj masi. Ovi preparati su poznati po različitim trgovačkim nazivima, a koriste se u relativno malim količinama od 2-3 kg/ t mase, odnosno u količini od samo 0,2-0,3%.

Služba za stočarstvo

ZAŠTITA BILJA

RATARSKE KULTURE

U Avgustu mesecu korovska biljka Ambrozija (*Ambrosia artemisifolija* L) izaziva ALERGIŠKE REAKCIJE kod ljudi, tako da je u ovom periodu treba suzbijati. Preporuka je da se mehanički suzbija košenjem na 5 cm iznad zemlje ili čupanjem. Hemisko suzbijanje izvodi se nekim od totalnih herbicida u količini 2 l/ha. Često se ova biljka zamenjuje sa Pelinom pa se proizvođači mogu obratiti stručnoj službi. Interesantno je to da se ovaj korov vrlo brzo širi.

Treća dekada Avgusta meseca je naj povoljnije vreme za suzbijanje višegodišnjih korova (pirevina, palamida, pojonac, i dr) koji se zadnjih godina zbog neadekvatne agrotehnike i zaštite intenzivno šire na našem području i znatno umanjuju prinose u ratarskoj proizvodnji. Ova mera se sprovodi pre svega na strništima ukoliko su korovi dovoljnog porasta i ima dovoljna količina padavina.

Za suzbijanje koristiti neki od preparata na bazi glifosata (glifosav 480 sl, clinic 480 sl, dominator, raundap, cidakor, u količini 2-12l/ha, u zavisnosti od vrste korova i zakorovljenosti parcele.

Preporučujemo proizvođačima da ne pale strništa, jer se time na rešavaju višegodišnjih korova, a ovim postupkom renete floru i faunu u zemljištu, za koju treba vreme da se uspostavi sklad. Ovim se izbegavaju i mogućnosti pojave požara.

VINOVA LOZA

Kod **vinove loze** preporučuje se primena preparata za suzbijanje:

Pepelnice(*Uncinula necator*),preparat BAYLETON WP-25,u koncentraciji 0,02%,TOPAS 100 EC,u koncentracijio,025-0,30%.

.Protiv plamenače(*Plasmopara viticola*),preporučimo preparat ACROBATE,u količini2,5 kg/ha,QUADRIS,koncentraciji0,00,1%,BAKARNIOKSIHLORID50,ukoncentracij0,75% ,BOORDOVSKAČORBA100,ukoncentraciji2.5%,BAKROCID,KUPRAGIN,CUPROX AT,i dr.

-Za sivu trulež(*Botryis cinerea*),koristiti neki od registrovanih preparata SWITCH 62,5 WG,u količini 0,8-1 kg/ha

. Za suzbijanja pepeljastog groždanog moljca (*Clysia ambiguella*)koristiti preparate:TALSTAR 10 EC,u koncentraciji 0,02-0,05%,FASTAC 10 EC,u koncentraciji0,012-0,15%.Sve mere zaštite primenjivati prema potrebama s obzirom da se na području se gaje autohtone sorte i hibridi vinove loze koje ispoljavaju veću otpornost na bolesti.

KOŠTIČAVE VOĆNE VRSTE

U narednom periodu:Kod ŠLJIVE s obzirom na vremenske prilike u proteklom periodu prema potrebi treba suzbijati sivu trulež(*Botrytis cinerea*):preparatANTOCID-D,u koncentraciji 0,15%-RONILAN DF ili SIGNUM,u koncentraciji 0,15%,i drugim registrovanim preparatima. Za suzbijanje druge generacije šljivinog smotavca koristiti preparate sa manjom karencom o čemu se posebno mora voditi računana karenca, vreme sazrevanja,i plasmata,primeniti: preparat,VERTIMEC,u koncentraciji 0,005-0,01%.FASTAC 10 EC,u količini150-200 ml/1000 l vode.

JABUČASTE VOĆNE VRSTE

Zasae jabuke i kruške treba redovno obilaziti i nastaviti sa redovnom zaštitom do prve dekade avgusta nakon čega treba primeniti preparate za suzbijanje skladišnih bolesti,jabukinog smotavca,i lisnih vašiju.

..

.Za suzbijanje smotavca jabuke i lisnih vašiju preporučujemo :preparat:TONUS,u koncentraciji0,025%,ACETILLIC 50,u koncentraciji 0,05-0,1%,FENITROTION 50 EC,u koncentraciji0,1%.i drugi registrovani preparati.

Moguća je pojava u ovom periodu crvene voćnje grinje(*Panonychus ulmi*) u prvoj dekadi Avgusta meseca,kada se utvrde 2-3 pokretne forme tretirati nekim od registrovanih akaricida.Koristiti kombinacije preparata ORTUS i GALMIN ulje, ,i druge kombinacije za suzbijanje ove štetočine.

Utrećoj dekadi Avgusta primeniti preparate za suzbijanjetruleži plodova koje izazivaju *Penicillium* sp,*Gleosporium* spp,*Monilina* sp da bi sprečili truljenje polodova u skladištu,tretiranje treba obaviti naj kasnije 14 dana pre berbe,Koristiti preparat ZATO,u količini 150 g/ha,GALFUNGIN 500 SC,u koncentraciji 0,05% uz dodatak insekticida ACETILLIC 50,u koncentraciji 0,1%.

POVRTARSKKE KULTURE

Vremenski uslovi u naednom periodu pogoduju razvoju biljnih patogena na svim povrtarskim kulturama,pre svega se javljaju gljivični i baktriski patogeni zbog visokih temperatura i intenzivnog navodnjavanja.

Na **krompiru** :Plamenjača(***Phitophthora infenstans***),Crna pegavost(***Alternaeia solani***),kao i virusi na lišću krompira X,Yna mnogim usevima ako zahvatile veliku površinu lisne mase,dalja tretiranja nemaju ekonomsku opravdanost,i efikasnost.

Za suzbijanje parazita potrebno je uključiti preparate na bazi bakra, BAKARNI OKSIHLORID, BLAVIT, KUPRAGIN, CUPROXAT, ELECTIS 75 WG, u količini 1,8 kg/ha i dr.

U plastenicima mogu se

primenjivati: BRAVO(2l/ha), DAKOFLO(33,5l/ha), QUADRIS(O,75 l/ha), i drugi registrovani preparati sa manjom karencom, vodeći računa na vreme između dve berbe.

Za suzbijanje štetnih insekata koristiti: MOSPILAN 20 SP(0,0125-0,025%), CALYPSO 480-EC, u koncentraciji 0,1%, CONFIDOR 200 SL, u količini 0,2 l/ha, i druge registrovane preparate.

Na **paprici i paradajzu** javljaju se bakterijska obolenja: bakterijska pegavost lista i krastavost plodova paprike (*Csanthomonas campestris* pv. *vesicatoria*), za suzbijanje koristiti preparate na bazi bakra: BAKARNI OKSIHLORID, KUPRAGIN, CUPROXAT, i dr.

U OVOM PERIODU NA PODRUČJU JE ČESTA POJAVA ZELENOG UVENUĆA PAPIRIKE koju izaziva *Verticilium albo atrum*, vrlo se teško suzbija ako bolest nastupi.

Posebnu pažnju treba posvetiti u plasteničkoj proizvodnji u regulisanju temperature, a pri izboru preparata koristiti one sa kraćom karencom

Na **krastavcu salataru i kornišonima** se javlja. Plamenjača krastavca-*Pseudoperonospora cubensis*, Pepelnica krastavca-*Erysiphe cichoracearum*,. Preporučujemo preparate: QUADRIS, u koncentraciji 0,075%, RUBIGAN, u koncentraciji 0,03%.

Štetni insekti: lisne vaši-*Aphis* spp., leptirasta vaš, grinje, tripsi, mineri lista i dr,

Za suzbijanje koristiti preparate: ELISA, u koncentraciji 0,025-0,05%, ACTARA 25 WG, u koncentraciji 0,02-0,04%, i dr. CHESS, u koncentraciji 0,06%.

Apelujemo na povrtare da u zaštiti krastavca kornišona primenjuju samo registrovane preparate sa manjom karencom, kako nebi bilo ostataka pesticida u proizvodima.

Na **kupusu** se mogu javiti plamenjača i crna pegavost, za suzbijanje koristiti preparate: DAKOFLO, u količini 3 l/ha, uz dodatak insekticida ACTARA 25 WG, u koncentraciji 0,02-0,04%. RIDOMIL GOLD PLUS 42,5 WG, u količini 3-4 kg/ha, BAKARNI OKSIHLORID 50, SWITCH 62,5 WG, u koncentraciji 0,08-0,1%, i druge registrovane preparate uz dodatak insekticida TONUS(0,02-0,025%), ELISA(0,025-0,5%) CONFIDOR(0,2-0,3l/ha i dr.

Pri tretiranju koristiti i folijarna đubriva u cilju povećanja otpornosti biljaka, pri tome voditi računa o potrebama biljaka za hranivima. Za papriku folijarna đubriva + Ca, u koncentraciji 0,3%, za paradajz folijarna đubriva + Mg, u koncentraciji 0,3%.

NAPOMENA: PRILIKOM PRIMENE HEMISKIH PREPARATA STROGO SE PRIDRŽAVATI UPUSTVA PROIZVOĐAČA, KORISTITI ZAŠTITNU OPREMU KAKO NABI DOŠLO DO TROVANJA (LJUDI, ŽIVOTINJA I ŽIVOTNE SREDINE) VRŠITI TEST KOMPATIBILNOSTI PREPARATA, VODITI RAČUNA O KARENCI PREPARATA KAKO BI SE IZBEGLI OSRACI PESTICIDA U PROIZVODIMA.

STRUČNA SLUŽBA ZA ZAŠTITU BILJA

CENE SA PIJACE (zelena pijaca)

Paprika	60-80 din.
Paradajz	50-80. din.
Krastavac	40-70. din.
Boranija	70-80. din.
Kupus	25-30. din.
Tikvice	60-70. din.
Luk crni	60. din.
Luk beli	400. din.
Šargarepa	50- 60.din.
Pasulj	180-220.d.
Dinja	70 din.
Lubenica	20-25.din
Cvekla	50-60.din
Celer	150. din.
Paškanat	200. din.
Karfiol	80. din.
Peršun veza	20-30.d.
Plavi patlidžan	70. din.

Jabuke	70-140.din.
Kruške	100-130.din.
Šljive	40-60.din.
Breskve	80-100.din
Nektarine	100-120.din.
Kupine	100 din.
Banane	100-110.din.
Limun	230 din.
Pomaranđe	150. din.
Grožđe	120-140.din.

(stočna pijaca)

Telad	260.din.
Junad	160-180.din.
Krave	100.din.
Prasad	190.din.
Ovce	150.din.

Jagnjad

200.din.

Stručno-savetodavna služba Kosovska Mitrovica